

УДК 332.146

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V55(2026)-27

Остапенко А. М., аспірантка, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ORCID: 0009-0008-5621-7117

e-mail: allaostapenko20@gmail.com

Стимулювання залучення громадян до процесів прийняття рішень через цифрові платформи

Анотація. В основі статті лежить дослідження трансформації цифрових технологій з технічного інструментарію в інституційний ресурс публічного управління. Автором обґрунтовано, що в умовах сучасних безпекових та енергетичних викликів цифровізація виступає основою «інновінгу» — здатності громад до сталого розвитку через безперервну взаємодію влади та суспільства. У роботі запропоновано авторську багаторівневу класифікацію цифрових інструментів (офіційні ресурси, комунікаційні канали, спеціалізовані екосистеми), кожна з яких відповідає за конкретний аспект резильєнтності територій. Виявлено ключові бар'єри цифрової участі: цифровий розрив, інституційна інертність та криза довіри. Наукова новизна дослідження полягає у розробці комплексної моделі стимулювання громадянської участі, яка інтегрує технологічні (омніканальність), інституційні (нормативна валідація e-голосу) та соціально-психологічні (візуалізація соціального ефекту) механізми в єдиний управлінський цикл. Доведено, що впровадження цієї моделі забезпечує синергетичний ефект у підвищенні легітимності рішень ОМС, залученні інвестицій через прозорість (платформа DREAM) та зміцненні соціального капіталу громад у період післявоєнного відновлення.

Ключові слова: цифрові технології, територіальна громада, сталий розвиток, стимулювання громадянської участі, e-демократія, публічне управління, резильєнтність.

Ostapenko A. M., PhD student, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Stimulating Citizen Engagement in Decision-Making Processes through Digital Platforms

Abstract. Introduction. In the era of global digital transformation, the paradigm of public administration is undergoing fundamental changes, shifting from traditional bureaucratic models to inclusive digital ecosystems. For local communities, digital technologies have evolved from auxiliary tools into a core institutional resource that ensures viability and resilience under conditions of uncertainty and external shocks. However, the mere presence of digital platforms does not automatically guarantee high levels of citizen engagement. This creates a significant scientific and practical problem: the gap between technological availability and actual civic participation (e-participation), which is particularly acute in the context of ensuring sustainable community development through modern "innovating" strategies.

Purpose. The aim of this study is to conceptualize the role of digital technologies in local governance and to develop a comprehensive model for stimulating citizen engagement in decision-making processes. The research focuses on identifying systemic barriers to digital interaction and substantiating a multi-level mechanism to overcome these obstacles to ensure the sustainable development of territorial communities through the prism of continuous adaptive development of management processes.

Results. The study identifies digital technologies as an interactive environment that provides barrier-free access for residents to agenda-setting and monitoring municipal initiatives. A multi-level classification of digital platforms has been proposed, where each group — from official municipal portals to specialized ecosystems like DREAM — performs a specific role in supporting community resilience. The research reveals that the effectiveness of digital tools is hindered by three groups of barriers: the digital divide, institutional inertia, and a crisis of trust. To overcome these barriers, the author has developed a "Comprehensive Model for Stimulating Civic Participation," which integrates technological (omnichannel and gamification), institutional (regulatory validation and closed-loop feedback), and socio-psychological (e-democracy ambassadors and visualization of social effects) mechanisms.

Conclusions. The study concludes that digital technologies act as the "nervous system" of a sustainable community, supporting its economic and social vitality. The implementation of the proposed model ensures a transition from formal presence in the digital space to meaningful e-participation. This generates strategic advantages: strengthening institutional legitimacy of local self-government, intensifying investment processes through radical transparency, and consolidating social capital. These elements are recognized as critical conditions for the self-recovery and sustainable progress of communities in the face of modern challenges.

Keywords: digital technologies, territorial community, sustainable development, stimulating civic participation, e-democracy, public administration, resilience.

JEL Classification: H79; O33; D78

¹Стаття надійшла до редакції: 20.02.2026

Received: 20 February 2026

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифровізація державного управління в Україні стала не просто трендом, а стратегічною необхідністю, спричиненою пандемією COVID-19 та викликами воєнного стану. Хоча активно впроваджуються цифрові інструменти громадської участі — електронні петиції, бюджети участі, онлайн-консультації та платформи відкритих даних — реальний вплив громадян на ухвалення управлінських рішень залишається доволі обмеженим. Проблема полягає у тому, що впровадження інструментів е-демократії часто має формальний характер. Низька цифрова грамотність у сільській місцевості, недовіра до онлайн-інструментів, «цифровий розрив» та відсутність дієвих механізмів зворотного зв'язку з боку органів місцевого самоврядування призводять до того, що цифрові платформи не стають повноцінними каналами впливу на прийняття рішень. Таким чином, виникає гостра потреба у розробці комплексних стимулів — як технологічних, так і мотиваційних — для залучення мешканців до активної співпраці з владою через цифрові інтерфейси.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика залучення громадян до процесів прийняття управлінських рішень через використання цифрових платформ широко представлена в сучасних дослідженнях з публічного управління, цифрової трансформації та розвитку концепції smart city. Зокрема, А. М. Троїцький [1] наголошує на важливості розвитку інфраструктури відкритих даних та онлайн-платформ як базових ресурсів для забезпечення громадської участі. Питання інтеграції технологій «розумного міста» у стратегії розвитку територіальних громад досліджують М. А. Горшков та О. М. Лозовський [10], підкреслюючи, що концепція smart city є невід'ємною складовою сучасного муніципального управління. Цей підхід доповнює А. Ю. Мунько [7], аналізуючи поступ українських міст у впровадженні smart-технологій та їх вплив на управлінські процеси.

Теоретичні та практичні засади залучення мешканців до місцевого самоврядування розкрито у працях Ю. О. Лукашевського [3], Шевченко С.О. [11] які визначали ключові характеристики участі громадян у сучасних умовах. Процеси активізації громадської участі в управлінні розвитком територіальних громад детально аналізує М. Грузд [9]. Важливим інструментом залучення громадян до прийняття рішень виступає бюджет участі, сучасний стан, тенденції модернізації та особливості функціонування якого в умовах реформування публічних фінансів досліджує колектив авторів під керівництвом З. Лободіної [8].

Окрему увагу взаємодії цифровізації та економічного розвитку приділяє О. Бардах [2], який наголошує, що цифрова трансформація охоплює не лише громадян, а й підприємницький сектор,

підвищуючи результативність взаємодії влади та бізнесу. З економічної точки зору К. Tucker [5] аналізує мережеві ефекти та витрати переходу між цифровими платформами, що є важливим для розуміння життєздатності цифрових екосистем участі.

Досвід упровадження концепції «відкритого уряду» у Сполучених Штатах Америки та країнах Європейського Союзу узагальнено в працях А. О. Сіленка та Н. В. Крук [4], що дозволяє зіставити українські практики з міжнародними стандартами публічного управління. Особливий науковий інтерес становить підхід А. Ortomolla [6], яка обґрунтовує доцільність використання ігрових механік (гейміфікації) для підвищення мотивації громадян до спільного проектування (co-design) публічних послуг у межах «розумних» територій. Попри ґрунтовні напрацювання, питання стимулювання участі в умовах специфічних українських викликів (енергетична нестабільність, воєнний стан, цифрова нерівність) потребує подальшого вивчення. Більшість дослідників зосереджуються на наявності інструментів, залишаючи поза увагою механізми переходу від формальної реєстрації на платформі до реального впливу на прийняття рішень.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо стимулювання залучення мешканців територіальних громад до процесів прийняття муніципальних рішень за допомогою цифрових платформ.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах сучасної парадигми публічного управління цифрові технології трансформувалися з допоміжних технічних засобів у базовий інструментарій забезпечення життєдіяльності територіальних громад. Їх варто інтерпретувати як сукупність електронних засобів та ресурсів, функціонально орієнтованих на генерування, обробку та трансляцію даних у дискретному форматі [3; 11].

Варто зауважити, що попри відсутність усталеного терміну «цифрові технології» у чинному законодавстві України, у практичній площині їх сутність еволюціонує від суто технічної категорії до стратегічного інструменту демократизації. Відповідно, цифрові технології в органах місцевого самоврядування (ОМС) слід розглядати не лише як програмне забезпечення, а як інституційний ресурс управління розвитком громади. Вони виступають інфраструктурною основою цифрового врядування, що об'єднує інформаційні системи, канали комунікації та аналітичні інструменти в єдину екосистему взаємодії між владою, громадянами, бізнесом і міжнародними партнерами.

У контексті стимулювання залучення громадян до процесів прийняття рішень, цифрові технології перетворюються на інтерактивне середовище взаємодії, що забезпечує безбар'єрний доступ мешканців до формування порядку денного та контролю за реалізацією муніципальних ініціатив.

Такий підхід дозволяє трансформувати модель пасивного споживання інформації в активну цифрову участь (e-participation). У кінцевому підсумку, цифрові платформи стають не просто технічним методом фіксації даних, а дієвим стимулом, що підвищує мотивацію мешканців до співпраці, а отже — критично посилює легітимність та ефективність муніципальної влади».

Розгляд цифрових технологій, як інструменту залучення громадян до процесу прийняття рішень, потребує детального аналізу їхнього функціонального навантаження. У системі сталого розвитку громад цифрові платформи виконують роль каталізаторів взаємодії, що реалізується через наступні ключові функції [1; 2; 11]:

1. Інформаційна функція (фундамент участі) передбачає забезпечення безперешкодного доступу мешканців до даних про бюджет, стратегічні плани та проекти рішень. Стимулювання залучення розпочинається саме тут: коли громадянин володіє повною та зрозумілою інформацією (через відкриті дані або візуалізацію бюджету), рівень його готовності до участі зростає.

2. Комунікаційна функція (простір діалогу) забезпечує перехід від монологу влади до двосторонньої взаємодії. Використання соціальних мереж та чат-ботів (наприклад, платформи «СВОІ») дозволяє громадянину відчувати свою причетність до процесу управління в режимі реального часу, що є потужним психологічним стимулом для подальшої активності [10].

3. Аналітична функція (обґрунтованість рішень) дозволяє приймати рішення на основі об'єктивних даних (Big Data, результати онлайн-опитувань). Це стимулює залучення професійних спільнот та експертного середовища громади, які бачать, що їхні пропозиції базуються на реальних показниках, а не на суб'єктивних припущеннях.

4. Інституційна функція (гарантія довіри) спрямована на підвищення прозорості та підзвітності. Платформи на кшталт DREAM або Prozorro виступають інституційним запобіжником проти корупції. Для мешканця це головний стимул, розуміння того, що його голос або участь у контролі за витратами реально впливає на справедливість розподілу ресурсів громади.

Узгоджене поєднання зазначених функцій забезпечує трансформацію цифрового середовища з пасивного каналу інформування у повноцінний інструмент активізації та залучення людського капіталу громади до процесів ухвалення управлінських рішень, спрямованих на забезпечення сталого розвитку територіальних громад. Проте в умовах прагнення до сталого розвитку, громада має не просто володіти окремими інструментами, а вибудувати цілісну технологічну архітектуру, яка була б стійкою до зовнішніх викликів та зрозумілою для кожного мешканця.

Трансформація управлінських процесів вимагає чіткої структуризації наявних засобів, оскільки кожен вид технологій відповідає за свій сегмент сталого поступу: від оперативного реагування у соціальних мережах до стратегічного планування відбудови у складних екосистемах. Для глибшого розуміння механізмів стимулювання залучення, доцільно перейти до детальної класифікації цифрових технологій, розглядаючи їх як ієрархічну систему інструментів, що забезпечують безперервність та ефективність діалогу між владою та суспільством у парадигмі сталого розвитку.

Систематизація наявних технологій дозволила виокремити три функціональні групи цифрових технологій як децентралізовану багаторівневу систему, що інтегрує три функціональні групи інструментів, а саме:

- офіційні муніципальні цифрові ресурси, до цієї групи належать офіційні вебсайти органів місцевого самоврядування, електронні кабінети мешканців, платформи електронної демократії та відкритих даних (e-DEM, електронні петиції, бюджети участі) [8; 9]. Такі цифрові ресурси одночасно забезпечують прозорість та підзвітність влади, створюють базу для стратегічного планування й моніторингу програм розвитку та сприяють зниженню транзакційних витрат управління й доступу до публічних послуг. Таким чином, офіційні цифрові ресурси виступають інфраструктурною основою цифрового врядування, без якої неможлива реалізація довгострокових стратегій розвитку громад.

- комунікаційні цифрові канали взаємодії з громадянами, дана група формується з соціальних мереж та месенджерів (Facebook, Telegram, Viber), муніципальних чат-ботів та локальних цифрових спільнот (наприклад, Viber-боти типу «СВОІ»). Основним завданням цієї групи цифрових технологій є забезпечення оперативного зворотного зв'язку між владою та мешканцями, підвищення рівня громадянської залученості до управлінських процесів і сприяння формуванню соціального капіталу та довіри до муніципальної влади. Саме ці інструменти мають високу адаптивність і дозволяють органам місцевого самоврядування оперативно реагувати на кризові ситуації, що є особливо важливим в умовах воєнних загроз та нестабільності.

- професійні та спеціалізовані цифрові ресурси, це окрема група, яка включає в себе спеціалізовані цифрові екосистеми для управління розвитком і відновленням громад, зокрема платформа DREAM. У контексті сталого та інноваційного розвитку громад такі платформи забезпечують інтеграцію даних про проекти розвитку, відновлення та інвестиції, слугують інструментом координації між муніципалітетами, державними інституціями та міжнародними донорами й дають змогу здійснювати цифровий моніторинг ефективності використання ресурсів. Професійні цифрові ресурси трансформують

управління розвитком громад із фрагментарного у системне та доказове (data-driven).

Запропонована класифікація підтверджує, що стимулювання цифрової активності мешканців не є самоціллю, а виступає фундаментом для формування резильєнтності територій. Кожна з визначених груп технологій функціонує як специфічний механізм підтримки сталого розвитку: економічного (шляхом забезпечення прозорості та інвестиційної привабливості через екосистеми на кшталт DREAM), соціального (через інклюзивність та інструменти е-участі) та екологічного (завдяки впровадженню ГІС-технологій для раціонального природокористування).

У такій архітектурі цифрові платформи виконують роль «нервової системи» громади, де кожна дія користувача — від підтримки петиції до моніторингу бюджету — стає внеском у загальну стійкість системи. Забезпечуючи безперервний зворотний зв'язок, ці інструменти створюють необхідні умови для виживання та процвітання муніципального управління в умовах невизначеності.

Ефективне стимулювання громадянської участі через цифрові платформи є неможливим без комплексного осмислення чинників, що стримують активність населення. Незважаючи на формальну наявність електронних інструментів участі, рівень реального залучення громадян у багатьох територіальних громадах залишається низьким. По-перше, вагомим стримувальним чинником є цифровий розрив, що проявляється у нерівномірному доступі до інтернету та недостатньому рівні цифрової грамотності населення, особливо серед старших вікових груп і мешканців сільських територій. У результаті значна частина громадян фактично виключається з електронних форм участі.

По-друге, інституційна інертність органів місцевого самоврядування знижує ефективність цифрових платформ. Часто електронні петиції та консультації мають формальний характер, а їх результати не інтегруються у реальні управлінські рішення, що демотивує громадян до повторної участі.

По-третє, криза довіри між громадянами та владою обмежує активність користувачів цифрових платформ. Побоювання щодо безпеки персональних даних та сумніви у реальному впливі громадської думки на рішення формують сприйняття електронної участі як символічного інструменту [7].

Сукупність зазначених бар'єрів зумовлює необхідність переходу від формального впровадження цифрових платформ до комплексних підходів стимулювання громадянської участі, що поєднують технологічні, інституційні та комунікаційні заходи.

Системний характер виявлених перешкод — від цифрового розриву до інституційної інертності — доводить, що просте впровадження програмного забезпечення не здатне автоматично активізувати громаду. Вирішення цієї суперечності потребує переходу до якісно нової моделі, відповідно до якої стимулювання розглядається не як одноразове заохочення, а як циклічний процес відтворення довіри та мотивації, що реалізується через трирівневу систему механізмів, інтегрованих в управлінський цикл громади. Така модель базується на синергії технологічних, організаційних та психологічних інструментів і орієнтована на забезпечення сталого розвитку територіальних громад шляхом глибокої цифровізації публічного управління (рис. 1).

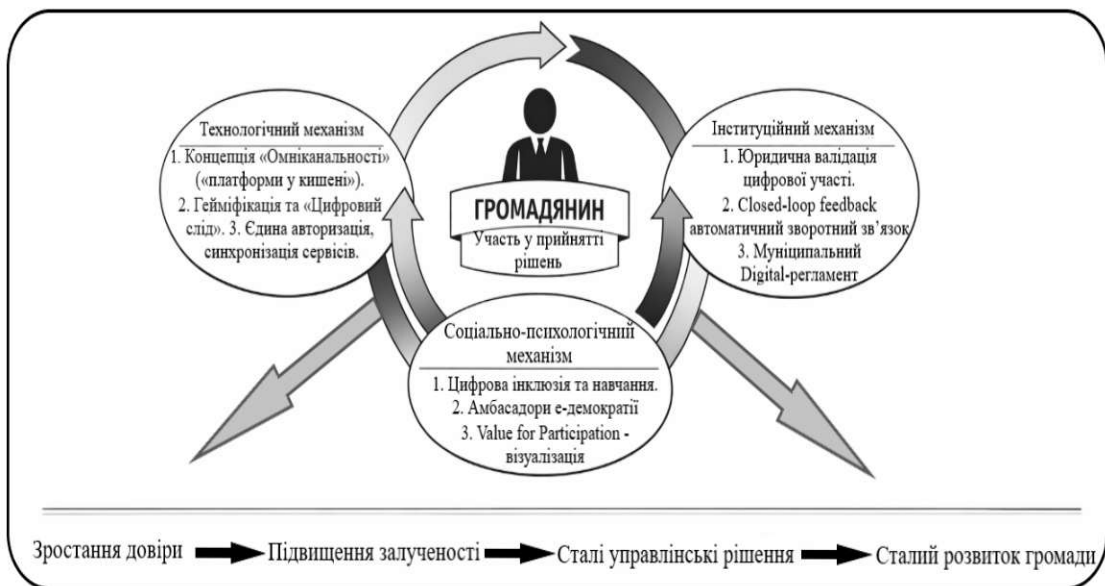

Рисунок 1 - Комплексна модель стимулювання громадянської участі у процесах прийняття рішень через цифрові платформи

Джерело: сформовано автором з урахуванням [5 - 7]

Сутність запропонованої моделі полягає у переході від фрагментарного застосування окремих цифрових інструментів до формування безперервного циклу відтворення мотивації громадянської участі. На відміну від традиційних підходів, де цифрові платформи виконують переважно інформаційно-консультативну функцію, запропонована модель інтегрує стимулювання участі безпосередньо в управлінський цикл територіальної громади. Кожен рівень моделі спрямований на подолання конкретних форм відчуження мешканців від процесів прийняття управлінських рішень.

На першому рівні реалізується технологічний механізм, що передбачає формування інклюзивної цифрової екосистеми «у кишені». Технологічний рівень моделі орієнтований на зменшення транзакційних витрат громадян у процесі взаємодії з органами місцевого самоврядування. Ключовим елементом цього рівня є впровадження концепції «Оmnіканальності», що базується на принципі «єдиного вікна активності». Стимулювання відбувається через автоматичну синхронізацію всіх сервісів. Громадянин, розпочавши петицію у Telegram-боті «СВОІ», повинен мати можливість бачити її прогрес у мобільному застосунку та на офіційному порталі без повторних авторизацій. У результаті громадянин отримує безшовний користувацький досвід, коли ініціатива, подана через будь-який канал, автоматично інтегрується в єдину систему участі.

Доповненням виступає механізм гейміфікації та «цифрового сліду». Його реалізація передбачає запровадження системи нематеріальних балів за активність (участь в опитуваннях, голосуваннях). Йдеться не про формальне нарахування балів, а про формування «цифрового профілю активності» мешканця. Конвертація накопичених нематеріальних показників у реальні переваги (доступ до освітніх програм, участь у стратегічних сесіях, пріоритет у громадських консультаціях) забезпечує довгострокову мотивацію та підвищує лояльність до муніципальних ініціатив.

Другий рівень моделі передбачає інституційний механізм легітимізації цифрової участі, спрямований на подолання формалізму та недовіри до її результатів шляхом нормативної валідації цифрового голосу. Центральним інструментом виступає алгоритмізований зворотний зв'язок (closed-loop feedback), що передбачає інтеграцію платформ електронної демократії з системами моніторингу реалізації проєктів (зокрема DREAM) та внутрішнім документообігом органів місцевого самоврядування. Такий підхід забезпечує автоматичне інформування учасників про хід реалізації ініціатив, підтриманих громадою, що усуває «інформаційний розрив» між етапами голосування та практичного виконання рішень.

Другим елементом цього рівня є розробка муніципального digital-регламенту, в межах якого результати електронних консультацій набувають статусу обов'язкового до розгляду управлінського чинника. Це трансформує цифрові платформи з допоміжного інструменту у повноцінний елемент системи прийняття рішень, підвищуючи їхню правову та політичну значущість.

Третій рівень моделі реалізує соціально-психологічний механізм формування культури довіри та співучасті, спрямований на подолання психологічного бар'єру «марності зусиль» та залучення соціально пасивних груп населення. Подолання кризи довіри та інтеграція старшого покоління потребують поєднання онлайн та офлайн просторів. У цьому контексті важливим інструментом виступає мережа амбасадорів е демократії, що через лідерів думок у громадах (на базі бібліотек чи хабів) забезпечує навчання мешканців користуванню цифровими платформами, трансформуючи технологію з «чужої» у «зрозумілу». Додатковим механізмом є візуалізація «Value for Participation» шляхом створення інтерактивних панелей у публічних просторах громади, де в режимі реального часу демонструється результат участі (наприклад: «Завдяки вашим голосам сьогодні встановлено 5 ліхтарів»). Такий підхід формує довгострокову мотивацію та наочно підтверджує соціальний ефект цифрової взаємодії. Реалізація комплексної моделі стимулювання громадянської участі забезпечує синергетичний ефект у трьох ключових вимірах сталого розвитку територіальних громад. У управлінському вимірі очікується підвищення якості та легітимності управлінських рішень за рахунок залучення колективного інтелекту громади та зменшення соціального опору до стратегічних ініціатив. В економічному вимірі зростання прозорості та підзвітності (завдяки інтеграції інструментів DREAM і Prozorro) сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості територій та їхній спроможності залучати міжнародну фінансову допомогу. У соціальному вимірі модель сприяє накопиченню соціального капіталу, формуванню спільноти відповідальних мешканців та зміцненню згуртованості, що є критично важливим чинником стійкості громад у період післявоєнного відновлення.

Висновки. В умовах трансформації публічного управління цифрові технології еволюціонували з допоміжних технічних засобів у базовий інституційний ресурс розвитку громад. Попри відсутність уніфікованого законодавчого визначення, їх обґрунтовано як інтерактивне середовище взаємодії, що забезпечує безперешкодний доступ мешканців до процесів прийняття рішень та механізмів контролю. Запропонована багаторівнева класифікація цифрових платформ — від муніципальних порталів до професійних екосистем на кшталт DREAM — демонструє специфічну роль кожного інструменту у

підтримці резильентності територій. Функціонуючи як «нервова система» громади, цифрові технології забезпечують її економічну, соціальну та екологічну життєздатність перед обличчям зовнішніх викликів. Встановлено, що подолання ключових бар'єрів взаємодії (цифрового розриву, інституційної інертності та кризи довіри) потребує впровадження авторської трирівневої моделі стимулювання. Її технологічний компонент мінімізує транзакційні витрати через створення інклюзивної екосистеми «у кишені»; інституційний — гарантує легітимізацію

цифрового голосу та прозорість врядування; а соціально-психологічний — формує фундамент довіри для залучення різних соціальних груп. Підсумком реалізації моделі є перехід від формальної присутності мешканців у цифровому просторі до повноцінної е-участі (e-participation). Це генерує системні стратегічні переваги: зміцнення інституційної легітимності ОМС, інтенсифікацію інвестиційних процесів через радикальну прозорість та консолідацію соціального капіталу як ключової умови сталого поступу в умовах глобальної цифровізації.

Література:

1. Троїцький А.М. Розвиток інфраструктури для громадської участі: створення та підтримка відкритих даних, платформ для онлайн-діалогу та інших ресурсів. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. Том 36 (75). № 1. 2025. С.138-142. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2025.1/22>.
2. Бардах О. Цифрова трансформація взаємодії влади та бізнесу: орієнтація на результат. *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8. № 1. с. 10-11. <https://doi.org/10.15421/15202>.
3. Лукашевський Ю. О. Основні характеристики участі громадян у місцевому самоврядуванні. *Бізнес Інформ*. 2022. № 2. С. 112-117. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2022_2_17.
4. Сіленко А. О., Крук Н. В. Відкритий уряд: досвід Сполучених Штатів Америки та європейських країн. Актуальні проблеми політики. 2020. Вип. 65. С.76-82.
5. Tucker K. Digital data, platforms and the usual [antitrust] suspects: Network effects, switching costs, and fixed assets. *Review of Industrial Organisation*. Vol. 54. № 2. 2019. P. 683-694.
6. Opromolla A. "Gamified" social dynamics in interactive systems as a possible solution to increase the co-design of new services in smart territories // *Proceedings of the 11th International Conference of the Italian Chapter of SIGCHI, CEUR Workshop Proceedings*. 2015. P. 46-57.
7. Мунько А. Ю. Поступ українських міст щодо реалізації концепції Smart-city в управлінських процесах. *Вчені записки ТНУ імені ВІ Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*, №6. 2022. С.161-166.
8. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізіма Т., Березька К., Кізіма А. Функціонування бюджетів участі: сучасний стан, тенденції модернізації та моделювання в умовах реформування публічних фінансів. *Вісник економіки* № 4. 2023. С. 8-27.
9. Грузд М. Активізація громадської участі в управлінні розвитком об'єднаних територіальних громад. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University, "Economics" Series*. № (25 (53)). 2022. С. 57-65.
10. Горшков М. А., Лозовський О. М. Тенденції запровадження технологій розумного міста в стратегії розвитку міської громади. *Інноваційна економіка*, №(5-6), 2021. С.87-91.
11. Бєрвєно О.М., Шевченко С.О. Теоретичні аспекти розвитку цифрової трансформації функцій асоціацій органів місцевого самоврядування. *Вісник НУЦЗ України. Серія: Державне управління*. Випуск 2(23). 2025. DOI: 10.52363/2414-5866-2025-2-22.

References:

1. Troitskiy, A. M. (2025). Development of infrastructure for public participation: Creation and support of open data, online dialogue platforms, and other resources. *Scientific Notes of Tavría National University named after V. I. Vernadsky. Series: Public Administration and Administration*, 36(75), 1, 138–142. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2025.1/22>
2. Bardakh, O. (2020). Digital transformation of interaction between government and business: Result-oriented approach. *Public Administration Aspects*, 8(1), 10–11. <https://doi.org/10.15421/15202>
3. Lukashevskiy, Yu. O. (2022). Main characteristics of citizen participation in local self-government. *Business Inform*, 2, 112–117. http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2022_2_17
4. Silenko, A. O., & Kruk, N. V. (2020). Open government: Experience of the United States and European countries. *Actual Problems of Politics*, 65, 76–82.
5. Tucker, K. (2019). Digital data, platforms and the usual [antitrust] suspects: Network effects, switching costs, and fixed assets. *Review of Industrial Organization*, 54(2), 683–694.
6. Opromolla, A. (2015). "Gamified" social dynamics in interactive systems as a possible solution to increase the co-design of new services in smart territories. In *Proceedings of the 11th International Conference of the Italian Chapter of SIGCHI* (pp. 46–57). CEUR Workshop Proceedings.
7. Munko, A. Yu. (2022). Progress of Ukrainian cities in implementing the smart city concept in management processes. *Scientific Notes of Tavría National University named after V. I. Vernadsky. Series: Public Administration and Administration*, 6, 161–166.
8. Lobodina, Z., Demianyshyn, V., Kizyma, T., Berezka, K., & Kizyma, A. (2023). Functioning of participatory budgets: Current state, modernization trends, and modeling under public finance reform. *Bulletin of Economics*, 4, 8–27.
9. Hruzd, M. (2022). Activation of public participation in managing the development of united territorial communities. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University, "Economics" Series*, 25(53), 57–65.
10. Horshkov, M. A., & Lozovskiy, O. M. (2021). Trends in implementing smart city technologies in urban community development strategies. *Innovative Economy*, (5–6), 87–91.
11. Berveno, O. M., & Shevchenko, S. O. (2025). Theoretical aspects of digital transformation development of functions of associations of local self-government bodies. *Bulletin of the National University of Civil Protection of Ukraine. Series: Public Administration*, 2(23). <https://doi.org/10.52363/2414-5866-2025-2-22>.

